

Austràlia: aborígens i conills

Diu que tot va començar cap al 1770, amb el capità Cook, quan els aborígens australians varen ser desposseïts de les seves terres, els progenitors i els fills de força famílies van ser separats i les perspectives de futur es van enfosquir per als qui havien poblat la gran illa-continent durant segles. Recentment es va decidir d'ensenyar a les escoles australianes la versió real de la colonització del país i el que va passar amb els indígenes. Però dos segles després de Cook el fet més preocupant no és allò que s'ensenyava a les escoles, sinó l'estat de salut general dels primers pobladors d'Austràlia.

L'erudita *Encyclopedia Universalis* explica que quan Cook va arribar a l'illa –el text diu “descobrir”, però els aborígens ja l'havien descoberta molt abans– hi havia només “uns milers d'indígenes poc evolucionats”. N'eren entre 300.000 i 400.000 individus, “fàcilment reprimits pels nousvinguts”. Després de la gran davallada, els aborígens es recuperaren a mitjans d'aquest segle. Avui n'hi ha 265.000 de censats i la majoria viuen a les àrees rurals. En un país de 17 milions d'habitants, aquesta xifra significa un percentatge petit. Però quan comptem morts o malalts, els aborígens augmenten significativament la seva presència a les estadístiques.

Diuen que va ser la repressió de Cook i els seus seguidors el que va iniciar el llarg camí dels aborígens cap a la degradació social, econòmica, física i psíquica. Es podria pensar que en dos segles les influències inicials queden diluïdes. Però el confinament inicial i la negació de l'accés a l'educació i a la sanitat poden ser culpables d'una situació ben significativa.

Els nens nascuts de dones aborígenes tenen una mortalitat entre dues i tres vegades superior a la resta de ciutadans. També les mares aborígenes tenen més risc de morir durant el part. Entre 1988 i 1990 les aborígenes significaven només el 3% dels embarassos, però patien el 30% de les morts durant el part.

Els percentatges de pneumònia, septicèmia i meningitis també són més elevats entre els aborígens. Un nen aborígen de dos anys té un risc 80 vegades més gran de patir aquestes malalties que no pas un nen succ. I entre els adults, les malalties circulatòries i cardíques tenen doble incidència que entre la població general. Les malalties respiratòries són vuit vegades més freqüents i la diabetis i el càncer tenen una incidència molt elevada.

La dieta occidental, assumida per molts aborígens, podria explicar algunes d'aquestes xifres. Però els aborígens també pateixen més accidents de trànsit mortals, més actes violents i representen una població reclusa més elevada, en percentatge, que el que correspondria a aquesta petita part de la població total.

Dos segles després de la colonització d'Austràlia pels britànics –i en bona part com a producte d'aquesta–, els aborígens tenen un percentatge més elevat de malalties i menor esperança de vida. Mentre les autoritats intenten prendre mesures socials, un altre problema s'estén per l'illa.

Un virus escampat per matar conills –una vertadera plaga al país– avança vuit quilòmetres diaris i amenaça diversos ecosistemes.

Les autoritats australianes han fet alguna cosa més que canviar els llibres de text. Han emprès una política per millorar la situació sanitària dels aborígens. Però un element bàsic és l'educació i el nivell socioeconòmic. Com se sap per diversos estudis, el nivell cultural de les mares té una relació directa en la supervivència dels fills. Per això, juntament amb l'assistència sanitària s'entén que portar l'educació a tots els estrats socials evitaria moltes morts infantils cada any. Un millor nivell cultural i laboral també podria limitar la ingestió d'alcohol i reduir els accidents i actes violents. Finalment, les dones aborígens també millorarien la seva esperança de vida. Ara la taxa de morts és quatre vegades superior a la de les dones australianes en general. Aquestes tenen una esperança de vida de vora 80 anys i un home, de més de 75. Entre els aborígens, l'esperança de vida de les dones no arriba als 65 anys i per als homes queda fins i tot per sota dels 60.

Molts ciutadans australians –i molts turistes– expressen la seva sorpresa pel comportament esquerp dels aborígens. Després de dos segles amb aquesta relació tan poc envejable amb els occidentals, és curiós que el seu comportament no sigui encara més violent. Explica Jules Verne a *Els fills del Capità Grant* que els colons anglesos no consideraven els aborígens com a humans, sinó com a animals salvatges. Els mataven a trets i fins i tot els diaris de Sidney proposaven un enverinament en massa per desfer-se'n.

La plaga dels conills. Deixant de banda possibles exageracions, els llibres d'història expliquen, com hem dit abans, que els colons es pogueren desfer amb certa facilitat dels indígenes. Però el curs de la història australiana els va portar uns altres éssers de qui també se'n volien lliurar: els conills. Ja que per als primers colons els indígenes eren una molèstia, molts equipararien avui la seva exterminació a la d'altres éssers que tampoc no són gaire preuats.

El conill no és un animal indígena d'Austràlia. El 1859, a un terratinent se li va acudir d'importar-ne una dotzena. La seva capacitat reproductiva, un hàbitat favorable i una probable absència de grans depredadors els va portar a proliferar, de manera que els anys 40 n'hi havia uns mil milions. Els agricultors es queixaven de les destrosses dels animals, considerats una vertadera plaga.

La mort en massa de conills es va iniciar cap al 1880. Milions d'animals eren morts per intentar disminuir-ne la població. La dècada dels cinquanta d'aquest segle va portar sistemes d'extinció més sofisticats. Es va importar del Brasil el virus de la mixomatosis, una malaltia que va reduir la població de co-

ARXIU

nills a cent milions. Però els supervivents adquiriren immunitat i es tornaren a multiplicar. Avui n'hi ha uns 300 milions.

No fa gaire, els australians ho van provar amb un nou virus. Aquest procedeix de la Xina i s'anomena calcivirus. Provoca en trenta hores la mort del conill per aturada cardiorespiratòria. Provat en una illa del sud d'Austràlia, va mostrar la seva eficàcia. Per això es projectava estendre el virus a diverses zones del país a partir de 1998.

Però el virus ja s'ha escampat sol i ha mort cinc milions de conills. Una mosca en sembla

El nombre de conills a Austràlia augmenta sense impediments i cal exterminar-los. Després d'haver provat diversos mètodes per eliminar-los, un virus importat des de la Xina, anomenat calcivirus, ha mort bona part de la població de conills, però alguns experts assenyalen que tindrà conseqüències posteriors nefastes.

responsable i el virus recorre vuit quilòmetres cada dia. Al sud d'Austràlia, el virus ja ha mort entre el 80 i el 95% dels conills. Els camperols calculen en 60.000 milions de pessetes els danys anuals causats pels conills. Per això, l'extensió del virus més aviat els alegra, ja que no afecta els humans. Alguns biòlegs diuen que l'eliminació de conills és una oportunitat única per a reintroduir espècies indígenes que havien desaparegut o minvat.

Però d'altres experts no veuen tan clara aquesta operació. Creuen que si guineus i altres animals, que mengen conills, no en troben, atacaran espècies més valuoses que es troben en perill d'extinció. De moment, els conills morts o agonitzants són un aliment extra molt valuós per a les àligues, però quan la població baixi aquests ocells també tindran problemes i atacaran altres animals. Poden ressorgir plantes que eren destruïdes pels conills, però també es poden estendre vegetals perjudicials.

La introducció d'una simple dotzena de conills el segle passat va mostrar els efectes imprevisibles de la importància de noves espècies. L'extensió dels calcivirus pot comportar conseqüències positives o negatives, però per ara ningú no pot assegurar quines prevaldran. El que sembla clar és que, de moment, el virus es continua estenent i que les autoritats volen controlar-lo; mentrestant els agricultors diuen que aquest accident és la notícia més agradable del segle.

Xavier Duran

ARXIU

